

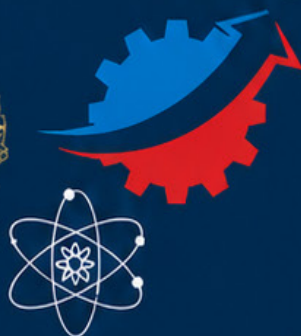
MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL

IYUL/7-SON, III-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

ISSN: 3060-463X

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, iyul.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

O'ZBEKISTONDA KREDIT BOZORINI RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALAR VA ISTIQBOLLAR.....	9
Javlanova Shaxnoza Djalolitdinovna	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN AYOLLAR TADBIRKORLIGINI MOLIYALASHTIRISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	14
Babaraimova Gulmira Zakirovna	
MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	20
Fazliyev Farrux Faxriddinovich	
TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK BAHOLASH	26
Jo'rayev Eldor Berdibekovich	
ELEKTROTEXNIKA SANOATI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIK IMKONIYATLARI.....	32
Bahodirov Jahongir Bahodir o'g'li	
SANOAT KORXONALARINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DARAJASINI BAHOLASH VA UNING MOLIYAVIY-IQTISODIY KO'RSATKICHLARGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	37
Omanov Behzod, Hoshimjonov Ahrorjon	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA JARAYONLARINING HUDUDIY VA TARMOQ TARKIBINI BAHOLASH: DINAMIK TENDENSIYALAR VA NOMUTANOSIBLIK.....	43
Qodirqulov Xumoyun Mirzo Voxid o'g'li	
HUDUDLARGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	48
Umaraliyev Sanjar Sultonaliyevich	
ANALYSIS OF EXISTING MARKETING INSTRUMENTS FOR THE PROMOTION OF UNIVERSITY EDUCATIONAL SERVICES: STAGE REACH, THE COST-EFFICIENCY INVERSION, AND THE ABSORPTIVE CAPACITY CONSTRAINT	53
Shuhrat Bahodir o'g'li Umarov	
WORKLOAD MANAGEMENT AS A MECHANISM FOR ENHANCING ACADEMIC STAFF PERFORMANCE IN HIGHER EDUCATION.....	65
Sultonboyeva Munira, Sultanova Kamila	
XIZMATLAR SEKTORIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI KOMPLEKS BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	73
Tursunova Shahlo Sayfillayevna	
SUN'IY INTELLEKT VA TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORT RAQOBATBARDOSHLIGI	79
Madrahimova Onajon Javlon qizi	
MINTAQAVIY INVESTITSİYALARINING KAMBAG'ALLIKKA TA'SIRINI UZATISH MEXANIZMLARI	83
Nabiyev Olimjon Abdisalomovich	

MINTAQAVIY INVESTITSİYALARNING KAMBAG'ALLIKKA TA'SIRINI UZATISH MEXANIZMLARI

Nabiyev Olimjon Abdisalomovich

Qarshi davlat universiteti dotsenti

E-mail: nabievlim1984@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada mintaqaviy investitsiyalarning kambag'allikka ta'siri ko'p bosqichli uzatish mexanizmi sifatida tadqiq etilgan. Qiyosiy-nazariy tahlil orqali iqtisodiy faollik, bandlik, unumdorlik va real daromad vositachi kanallar sifatida, hududiy shartlar esa ta'sir kuchini o'zgartiruvchi omillar sifatida ajratilgan. Hududning investitsiyani o'zlashtirish salohiyati nazariy konstruktsiya sifatida asoslanib, investitsiya siyosatini yakuniy kambag'allik natijasiga yo'naltirishning ilmiy-amaliy ahamiyati ochib berilgan.

Kalit so'zlar: mintaqaviy iqtisodiyot, investitsiya, kambag'allik, ta'sir uzatish mexanizmi, iqtisodiy faollik, bandlik, mehnat unumdorligi, real daromad, hududiy geterogenlik, investitsiyani o'zlashtirish salohiyati.

Аннотация. В статье исследуется влияние региональных инвестиций на бедность как многоступенчатый механизм передачи воздействия. На основе сравнительно-теоретического анализа экономическая активность, занятость, производительность и реальные доходы выделены в качестве посреднических каналов, а региональные условия — в качестве факторов, изменяющих силу воздействия. Потенциал региона по освоению инвестиций обоснован как теоретическая конструкция, раскрыта научно-практическая значимость ориентации инвестиционной политики на конечный результат в сфере сокращения бедности.

Ключевые слова: региональная экономика, инвестиции, бедность, механизм передачи воздействия, экономическая активность, занятость, производительность труда, реальные доходы, региональная гетерогенность, потенциал освоения инвестиций.

Abstract. This article examines the impact of regional investment on poverty as a multi-stage transmission mechanism. Based on a comparative theoretical analysis, economic activity, employment, productivity, and real income are identified as intermediary channels, while regional conditions are considered factors that modify the strength of the impact. The region's investment absorption capacity is substantiated as a theoretical construct, and the scientific and practical significance of directing investment policy toward final poverty outcomes is revealed.

Keywords: regional economics, investment, poverty, impact transmission mechanism, economic activity, employment, labor productivity, real income, regional heterogeneity, investment absorption capacity.

KIRISH

Mintaqaviy iqtisodiyotda investitsiyalarni jalb qilish iqtisodiy faollikni kengaytirish, ishlab chiqarish salohiyatini oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish hamda aholi daromadlarini ko'paytirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Biroq investitsiya hajmining ortishi bilan kambag'allik darajasining pasayishi o'rtasida avtomatik va bir yo'nalishli bog'liqlik mavjud, degan xulosa ilmiy jihatdan yetarli emas. Kapital oqimining hududga kirib kelishi hali uning real iqtisodiy faollikka, barqaror bandlikka, mehnat unumdorligiga, aholi daromadlariga va yakuniy ijtimoiy natijaga aylanganini anglatmaydi. Shu sababli investitsiya va kambag'allik o'rtasidagi munosabatni ikki statistik ko'rsatkichning oddiy o'zaro bog'lanishi sifatida emas, balki bir nechta iqtisodiy bo'g'inlar orqali shakllanadigan murakkab uzatish mexanizmi sifatida o'rganish zarur.

Mintaqaviy investitsion rivojlanishning mazmuni faqat jalb qilingan kapital miqdori bilan belgilanmaydi. Investitsiyaning kelib chiqish manbasi, qaysi tarmoq yoki faoliyat yo'nalishiga yo'naltirilgani, texnologik tarkibi, mehnat sig'imi, mahalliy xo'jalik aloqalari bilan bog'langanlik darajasi va hududning ushbu kapitalni o'zlashtirish imkoniyati yakuniy natijaga ta'sir qiladi. Bir xil miqdordagi investitsiya turli hududlarda turlicha iqtisodiy va ijtimoiy natija berishi mumkin. Shuning uchun kapitalning kiritilgani bilan iqtisodiy natijaning yaratilgani bir xil holat sifatida qabul qilinmaydi.

Mazkur muammo kambag'allikning iqtisodiy mazmuni bilan ham bevosita bog'liq. Kambag'allikni faqat daromadning yetishmasligi bilan cheklash investitsiyaning ijtimoiy natijalarini tor talqin qilishga olib keladi. Senning imkoniyatlar yondashuvi farovonlikni mavjud resurslar bilan birga ulardan real foydalanish imkoniyatlari

orqali izohlasa, Alkire [8] va Foster [9] ko'p o'lchovli mahrumliklarni birgalikda ko'rish zarurligini asoslaydi. Shu bois investitsiyaning ijtimoiy samarasini faqat o'rtacha daromad o'sishi bilan tenglashtirish yetarli emas.

Nazariy nuqtayi nazardan investitsiyaning kambag'allikka ta'siri bir necha bosqich orqali shakllanadi. Dastlab investitsiya ishlab chiqarish quvvatlari, infratuzilma, texnologiya va inson kapitali kabi iqtisodiy salohiyat elementlarini kengaytiradi. Keyingi bosqichda ushbu salohiyat real iqtisodiy faollikka aylanishi kerak. Iqtisodiy faollikning kengayishi mehnatga talabni oshirishi, bandlik va mehnat unumdorligi orqali aholi daromadlarini ko'paytirishi mumkin. Faqat shundan keyingina hosil bo'lgan daromad o'sishi kambag'allikni kamaytiruvchi yakuniy ijtimoiy natijaga aylanishi mumkin.

Bunday yondashuv hududiy farqlanishni ham tahlil markaziga olib chiqadi. Tuman va shaharlarning ishlab chiqarish tarkibi, mehnat bozori, infratuzilma, inson kapitali, institutsional sharoitlari va mahalliy iqtisodiy bog'langanligi turlicha bo'lganligi sababli bir xil investitsiya oqimi barcha hududlarda bir xil natija bermaydi. Hududiy geterogenlik tasodifiy statistik chetlanish emas, balki investitsiya ta'sirining iqtisodiy mazmunini o'zgartiruvchi mintaqaviy xususiyat sifatida qaraladi [13], [14].

Mazkur masalada muhim metodologik muammo vositachi omillar bilan ta'sir kuchini o'zgartiruvchi hududiy shartlarni o'zaro aralashtirib yuborishdan iborat. Iqtisodiy faollik, bandlik, mehnat unumdorligi va real daromad investitsiya ta'sirini yakuniy natijaga uzatuvchi vositachi bo'g'inlardir. Hududning investitsiyani o'zlashtirish salohiyati esa ushbu ta'sirning muayyan hududiy sharoitda qanchalik kuchli yoki sust namoyon bo'lishini belgilaydi. Ta'sirning qaysi kanal orqali uzatilishini aniqlash bilan uning qaysi sharoitda kuchayishini tushuntirish ikki xil ilmiy masaladir.

Shundan kelib chiqib, mazkur maqolaning maqsadi mintaqaviy investitsiyalarning kambag'allikka ta'sirini iqtisodiy faollik, bandlik, unumdorlik va real daromad orqali shakllanadigan ko'p bosqichli uzatish mexanizmi sifatida nazariy jihatdan tizimlashtirish hamda hududiy geterogenlik va investitsiyani o'zlashtirish salohiyatining ushbu jarayondagi funksional o'rnini asoslashdan iborat. Maqolaning ilmiy yangiligi investitsiyaning iqtisodiy natijadorligi bilan kambag'allikni qisqartirish natijasini aynanlashtirmaslik, vositachi iqtisodiy bo'g'inlarni hududiy shartlovchi omillardan funksional ajratish hamda ushbu ikki qatlamni yagona mintaqaviy ta'sir uzatish konsepsiyasida birlashtirishda namoyon bo'ladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Investitsiya va kambag'allik o'rtasidagi munosabatni tushuntirishda turli iqtisodiy maktablar bir xil savolga turli bosqichlardan javob beradi. Klassik siyosiy iqtisod kapital jamg'arilishi va ishlab chiqarish salohiyatiga e'tibor qaratadi. A. Smith [1] kapitalni unumli faoliyatga yo'naltiriladigan resurs sifatida ko'rgan bo'lsa, D. Ricardo [2] jamg'arilish jarayonini ish haqi, foyda va renta o'rtasidagi taqsimot bilan bog'lagan. Ushbu yondashuvlarning kuchli tomoni kapitalning ishlab chiqarishdagi fundamental rolini asoslashidir; cheklovi esa hududiy tafovutlar va kambag'allikning zamonaviy ko'p o'lchovli mazmuni markaziy masala sifatida qo'yilmaganidadir.

Keynscha yondashuv investitsiyani yalpi talab, ishlab chiqarish va bandlikni o'zgartiruvchi faol omil sifatida talqin qiladi. Investitsiya xarajatlarining ortishi iqtisodiy faollik va mehnatga talab orqali daromatlarga ta'sir qilishi mumkin [3]. Uning afzalligi investitsiya–talab–bandlik–daromad kanalini aniq ko'rsatishida, cheklovi esa uzoq muddatli tarkibiy va hududiy farqlanishning to'liq ochilmasligidadir. Shu sabab mintaqaviy tahlilda Keynes modeli tayyor shaklda ko'chirilmaydi; undan investitsiyaning iqtisodiy faollik va mehnat talabi orqali natija yaratishi mumkinligi haqidagi funksional tamoyil olinadi.

Neoklassik o'sish nazariyasida kapital jamg'arilishi bilan uzoq muddatli ishlab chiqarish o'rtasidagi bog'lanish formal tarzda asoslanadi. Solow modeli kapitalning rolini aniqlashtiradi, biroq kamayuvchi qaytimlar va texnologik taraqqiyot sabab kapitalning o'zi uzoq muddatli farovonlikni kafolatlamaydi [4]. Bu yondashuv investitsiya hajmini iqtisodiy natija bilan avtomatik aynanlashtirishning nazariy chegarasini ko'rsatadi.

Endogen o'sish nazariyalari ushbu qarashni kapitalning sifat tarkibi orqali kengaytiradi. Romer [5] bilim va texnologik tashqi samaralarga, Lucas [6] esa inson kapitali jamg'arilishiga e'tibor qaratadi. Mazkur yondashuvlarning afzalligi investitsiyani faqat moddiy kapital emas, balki bilim, texnologiya, malaka va inson kapitalini shakllantiruvchi resurs sifatida ko'rishga imkon berishidir. Biroq mahalliy institutlar va hududiy sharoitlar ularning asosiy modellarida to'liq qamrab olinmaydi.

Tarkibiy o'zgarish yondashuvida Lewis kapital va mehnatning yuqori unumdorlikdagi faoliyatlarga o'tishini iqtisodiy rivojlanishning muhim mexanizmi sifatida ko'radi [7]. Mintaqaviy kambag'allik nuqtayi nazaridan ushbu qarash tarmoq tarkibi va mehnat bozorining rolini ajratishga yordam beradi. Biroq norasmiy bandlik, tarmoqlar va hududlar o'rtasidagi tafovutlar natijani o'zgartirishi mumkinligi sabab tarkibiy siljishni yakuniy kambag'allik natijasi bilan to'g'ridan-to'g'ri tenglashtirish mumkin emas.

O'sish–taqsimot–kambag'allik yondashuvi iqtisodiy o'sishning kambag'allikka ta'siri uning kimlar foydasiga taqsimlanishiga bog'liq ekanini ko'rsatadi. Ravallion va Chen kambag'al qatlamlarning daromad dinamikasini

umumiy o'sish bilan birgalikda kuzatish zarurligini asoslaydi [10]. Mazkur yondashuvning afzalligi o'rtacha daromad o'sishini yakuniy ijtimoiy natija bilan avtomatik aynanlashtirmasligidir. Shu bilan birga, investitsiya tarkibi unda alohida markaziy omil sifatida berilmaydi.

Loayza va Raddatz o'sishning qaysi tarmoqlarda yuz berishi kambag'allik natijasi uchun muhim ekanini ko'rsatadi; kam malakali mehnatdan faolroq foydalanadigan tarmoqlardagi o'sish kambag'allikning pasayishi bilan kuchliroq bog'lanishi mumkin [11]. Bu natija mintaqa darajasiga tayyor empirik xulosa sifatida ko'chirilmaydi, ammo investitsiyaning tarmoq tarkibini va mehnat sig'imini alohida nazariy omil sifatida ajratish uchun asos beradi.

Kambag'allik nazariyasida Sen farovonlikni resurslarning mavjudligidan tashqari ulardan real foydalanish imkoniyatlari bilan bog'laydi [8]. Alkire va Foster esa bir vaqtning o'zida bir necha mahrumlik o'lchamlarini hisobga oluvchi ko'p o'lchovli yondashuvni rivojlantiradi [9]. Ushbu yondashuvlar investitsiyaning ijtimoiy samarasini faqat o'rtacha daromad o'sishi bilan baholash cheklanganligini ko'rsatadi, biroq investitsiya–kambag'allik iqtisodiy mexanizmini bevosita bermaydi.

OECDning investitsiya sifati yondashuvi investitsiyani faqat hajm bilan emas, balki unumdorlik, innovatsiya, ish sifati, ko'nikmalar va barqaror rivojlanish natijalari orqali baholashni taklif qiladi [12]. Bu yondashuvning afzalligi kapitalning sifat xususiyatlarini tahlilga kiritishidir. Cheklovi shundaki, u asosan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiya siyosatiga qaratilgan va mintaqaviy kambag'allikning tayyor modeli sifatida berilmagan.

Hududga xos rivojlanish yondashuvi bir xil siyosiy vosita turli joylarda bir xil natija bermasligini, natija mahalliy iqtisodiy, ijtimoiy va institutsional sharoitlarga bog'liqligini ta'kidlaydi [13], [14]. Uning asosiy afzalligi hududiy geterogenlikni iqtisodiy mazmunga ega shart sifatida ko'rishidir. Biroq investitsiya–kambag'allik zanjiri unda tayyor ekonometrik model sifatida berilmaydi.

Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, mavjud nazariyalar investitsiya–kambag'allik munosabatining alohida bo'g'inlarini chuqur tushuntiradi, ammo mintaqa darajasida investitsiya xususiyatlari, vositachi iqtisodiy jarayonlar va hududiy shartlarni yagona funksional tizimga to'liq birlashtirib bermaydi. Mazkur maqolaning metodologik pozitsiyasi ushbu nazariyalarni raqib modellar sifatida emas, bir ta'sir zanjirining turli qismlarini yorituvchi manbalar sifatida integratsiyalashdan iborat (1-jadval).

1-jadval

“Ta'sir uzatish” modelining asosiy elementlari, gipotezalar va empirik tekshirish yo'llari¹

Tarkibiy blok	Belgilanishi	Asosiy mazmuni	Nazariy funksiyasi	Gipotezalar	Empirik tekshirish yo'li
Investitsiya omillari	$I_{it} = (I^H, I^M, I^T, I^S, I^G)$	Investitsiya hajmi, moliyalashtirish manbalari, tarmoq tarkibi, sifat xususiyatlari va hududiy joylashuvi	Ta'sir jarayonining boshlang'ich resurs va tarkibiy xususiyatlarini ifodalaydi	H1–H3; H11; H12	Hajm, manba va tarmoq ko'rsatkichlari; sifat uchun asosli o'lchov mavjud bo'lsa sifat o'rinbosar ko'rsatkichi; hududiy/makoniylar ko'rsatkichlar ma'lumotga qarab
Vositachi iqtisodiy jarayonlar	$V_{it} = (K, IF, MT, B, MU, AD)$	Kapital salohiyati, iqtisodiy faollik, mehnatga talab, bandlik, mehnat unumdorligi va aholi daromadlari	Investitsiya ta'sirining kambag'allik natijalariga qanday yo'l bilan uzatilishini tushuntiradi	H4–H5	Asosiy modelni to'ldiruvchi vositachi tenglamalar yoki bosqichli mexanizm tekshiruvlari
Hududning investitsiyani o'zlashtirish salohiyati	$HIO_{it} = f(IK, IN, MB, TT, II, IB)$	Inson kapitali, infratuzilma, mehnat bozori, tarmoq tuzilishi, institutsional imkoniyatlar va iqtisodiy bog'langanlik	Investitsiya ta'sirining hududlar bo'yicha kuchi va yo'nalishini shartlashi mumkin	H6–H8	$I_{it} \times HIO_{it}$ yoki tarkibiy tarkibiy qismlar bilan o'zaro ta'sir hadlari; ma'lumot imkoniga ko'ra

1 Muallif tomonidan tadqiqot asosida tuzildi

Dinamik va nohiziqli xususiyatlar	$L(I)$, $L(KD)$, I^2 yoki chegaraviy shakllar	Ta'sirning vaqt bo'yicha kechikishi va chegaraviy ta'sirning doimiy bo'lmashligi	Bazaviy munosabatning vaqt va funksional shakl bo'yicha barqarorligini tekshiradi	H9–H10	Kechikmalar, muqobil funksional shakllar va mustahkamlik tekshiruvlari; tanlama hajmi hisobga olinadi
Kambag'allik natijalari	KD_{it}	Daromad kambag'alligi, ijtimoiy zaiflik/ko'p o'lchovli holat va hududlararo tafovutlar	Modelning natijaviy tomonini ifodalaydi; yo'nalish empirik tekshiruvda aniqlanadi	Barcha asosiy gipotezalar bilan bog'liq	Rasmiy kambag'allik ko'rsatkichi bazaviy natija; qo'shimcha o'lchovlar ma'lumot mavjud bo'lsa mustahkamlik sifatida

Manba: muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotning metodologik yondashuvi mintaqaviy investitsiyalar bilan kambag'allik o'rtasidagi bog'liqlikni bitta yakuniy statistik koeffitsiyent orqali emas, balki investitsiya ta'sirining iqtisodiy tizim ichida bosqichma-bosqich uzatilishini tushuntiruvchi funksional mexanizm sifatida o'rganishga asoslanadi. Shu sabab maqolada yangi ekonometrik model yoki yangi statistik hisob-kitob qurilmaydi; dissertatsiyada shakllantirilgan nazariy kategoriyalar, ta'sir kanallari va hududiy shartlar qiyosiy va funksional sintez asosida yagona tizimga keltiriladi.

Birinchi metodologik tamoyil investitsiyani bir xil iqtisodiy mazmunga ega yagona kapital ko'rsatkichi sifatida talqin qilmaslikdir. Mintaqaviy investitsion rivojlanish investitsiya hajmi, moliyalashtirish manbalari, tarmoq tarkibi, sifat xususiyatlari va hududiy taqsimotni qamrab oladi. Mazkur xususiyatlar turlicha bo'lgan investitsiyalar miqdor jihatdan o'xshash bo'lsa ham, ularning iqtisodiy faollik, mehnat bozori va daromadlarga ta'siri bir xil bo'lishi shart emas.

Ikkinchi tamoyil investitsiyaning yakuniy kambag'allik natijasigacha bo'lgan vositachi iqtisodiy jarayonlarni ajratishga asoslanadi. Kapital salohiyati, iqtisodiy faollik, mehnatga talab, bandlik, mehnat unumdorligi va aholi daromadlari investitsiya bilan kambag'allik o'rtasidagi ichki uzatish mexanizmini tavsiflaydi. Bu yondashuv ta'sir mavjudligini qayd etish bilangina cheklanmay, uning qaysi iqtisodiy kanal orqali shakllanishini tushuntirishga xizmat qiladi.

Uchinchi tamoyil vositachi jarayonlar bilan ta'sirni shartlovchi hududiy omillarni funksional jihatdan farqlashdir. Iqtisodiy faollik, bandlik, unumdorlik va daromad investitsiya natijasining kambag'allikka qaysi yo'l orqali yetib borishini tushuntiradi. Inson kapitali, infratuzilma, mehnat bozori, tarmoq tuzilishi, institutsional imkoniyatlar va iqtisodiy bog'langanlik esa ayni uzatish mexanizmining qaysi sharoitda kuchli yoki sust ishlashini belgilovchi hududiy omillar sifatida qaraladi.

To'rtinchi tamoyil hududiy geterogenlikni tasodifiy tashqi chetlanish emas, iqtisodiy mazmunga ega ichki shart sifatida talqin qilishdir. Bir xil investitsiya miqdori malakali ishchi kuchi, rivojlangan infratuzilma va bozor aloqalari mavjud hududda tezroq iqtisodiy natijaga aylanishi mumkin. Resurs, institut yoki mehnat bozori cheklovlari mavjud hududda esa ayni miqdordagi investitsiyaning ta'siri uzatish zanjirining ayrim bosqichlarida susayishi mumkin.

Beshinchi tamoyil investitsiyaning iqtisodiy samaradorligi bilan kambag'allikni qisqartirish natijasini aynanlashtirmaslikdir. Investitsiya ishlab chiqarish yoki iqtisodiy faollikni oshirishi mumkin, biroq ushbu natijaning bandlik, real daromad va aholining zaif qatlamlariga yetib borish mexanizmlari yetarli ishlamasa, iqtisodiy natija avtomatik ravishda kambag'allikning qisqarishiga aylanmaydi.

TAHLILLAR VA NATIJALAR

Nazariy tahlil natijalariga ko'ra, mintaqaviy investitsiyalarning kambag'allikka ta'siri bir bosqichli munosabat sifatida emas, balki bir-biriga bog'langan iqtisodiy va ijtimoiy bosqichlardan tashkil topgan tizim sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqotning birinchi asosiy natijasi investitsiya va kambag'allik o'rtasida ko'p bosqichli ta'sir uzatish mexanizmini tizimlashtirishdan iborat.

Investitsiyaning boshlang'ich iqtisodiy vazifasi hududning kapital salohiyatini kengaytirish bilan bog'liq. Asosiy vositalar, ishlab chiqarish quvvatlari, infratuzilma, texnologiya yoki inson kapitaliga yo'naltirilgan

mablag'lar hududning potensial ishlab chiqarish imkoniyatlarini oshiradi. Biroq kapitalning kiritilishi hali iqtisodiy faollik yaratilganini anglatmaydi. Loyiha o'z vaqtida ishga tushmasligi, ishlab chiqarish quvvatidan to'liq foydalanilmasligi yoki mahalliy iqtisodiyot bilan aloqalar yetarli rivojlanmasligi mumkin.

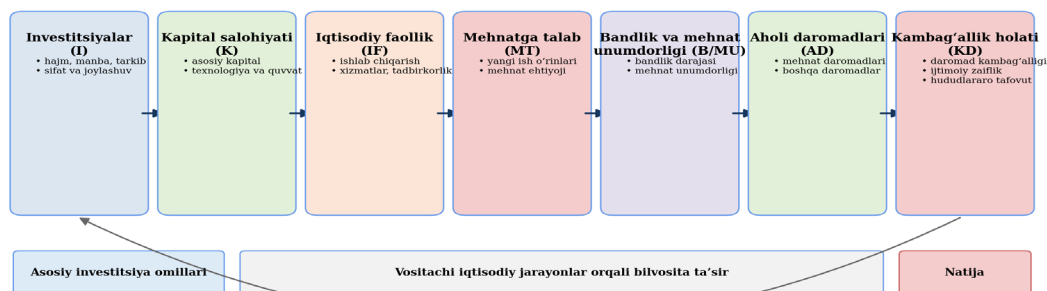
Keyingi bosqich kapital salohiyatining real iqtisodiy faollikka aylanishidir. Investitsiya ishlab chiqarish hajmining kengayishi, xizmatlar va tadbirkorlik faolligining ortishi, mahalliy yetkazib beruvchilarga talabning ko'payishi kabi natijalar orqali o'zining real iqtisodiy ta'sirini namoyon qilishi mumkin. Hudud infratuzilmasi, resurslar ta'minoti, ishlab chiqarish kooperatsiyasi yoki institutlar yetarli bo'lmasa, kapital mavjud bo'lsa ham, uning real faollikka aylanish darajasi cheklanishi mumkin.

Iqtisodiy faollikning mehnat bozoriga uzatilishi keyingi muhim bo'g'indir. Ishlab chiqarish yoki xizmatlar hajmining o'sishi mehnatga talabni oshirishi mumkin, biroq bu talab albatta mahalliy aholi bandligiga aylanishi shart emas. Ishchi kuchi malakasi bilan loyiha ehtiyoji o'rtasidagi nomuvofiqlik, mehnat harakatchanligi yoki institutsional cheklovlar yangi iqtisodiy faoliyatning mahalliy bandlikka o'tishini susaytirishi mumkin.

Bandlik va mehnat unumdorligining aholi real daromadiga aylanishi ham alohida bosqichni tashkil etadi. Ish o'rinlarining yaratilishi ijobiy natija bo'lsa-da, ish haqi past yoki bandlik beqaror bo'lsa, kambag'allik chegarasidan chiqish uchun yetarli ta'sir bermasligi mumkin. Shu sabab bandlikning miqdoriy o'sishidan tashqari uning sifati, unumdorligi va daromad yaratish qobiliyati ham hisobga olinadi.

Aholi real daromadining oshishi kambag'allikka eng yaqin iqtisodiy kanal hisoblanadi. Biroq daromad o'sishi ham yakuniy natijani avtomatik belgilamaydi. Daromadlarning hudud ichida qanday taqsimlanishi, iqtisodiy o'sishning qaysi ijtimoiy guruhlarga yetib borishi va kambag'al aholining ushbu o'sishdan qay darajada foydalanishi muhim. Shu sabab investitsiyaning iqtisodiy natijadorligi bilan kambag'allikni qisqartirish natijasini bir xil tushuncha sifatida baholash to'g'ri emas (1-jadval).

Investitsiya resurslari hudud iqtisodiyotiga kirgach, o'zaro bog'liq iqtisodiy jarayonlar orqali aholi daromadlari va farovonligiga ta'sir qilishi, natijada kambag'allik holatining o'zgarishiga olib kelishi mumkin.

Teskari aloqa: natijaviy o'zgarishlar keyingi investitsiya jarayonlariga ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Ta'sirning yo'nalishi va kuchi nazariy jihatdan oldindan belgilanmaydi; ular empirik tahlilda aniqlanadi.

1-rasm. Investitsiyaning kambag'allikka ta'sir uzatish mexanizmi²

Rasmda ifodalangan zanjirning amaliy ahamiyati uning uzilish nuqtalarini aniqlash imkoniyatidadir. Investitsiya amalga oshirilishi mumkin, biroq loyiha to'liq quvvatga chiqmasligi; iqtisodiy faollik oshishi mumkin, biroq mehnatga talab yetarli kengaymasligi; mehnatga talab mavjud bo'lishi mumkin, biroq mahalliy ishchi kuchi talab qilinayotgan malakaga ega bo'lmasligi; bandlik ko'payishi mumkin, biroq real daromad kambag'allik chegarasidan chiqish uchun yetarli oshmasligi mumkin. Har bir uzilish nuqtasi turlicha boshqaruv choralarini talab qiladi.

Bu natija investitsiya siyosatining mazmunini ham o'zgartiradi. Mintaqaviy boshqaruv uchun masala "qancha investitsiya jalb qilindi?" degan savol bilan tugamaydi. Keyingi savollar investitsiya qaysi tarmoqqa yo'naltirilgani, qanday iqtisodiy faollik yaratgani, qanday ish o'rinlari shakllantirgani, bu bandlik real daromadga aylanganmi va ushbu daromad kambag'allikni kamaytiruvchi ijtimoiy natijaga yetib borganmi, degan ketma-ketlikda qo'yiladi.

Tadqiqotning ikkinchi asosiy natijasi hududiy geterogenlikning ta'sir uzatish mexanizmidagi o'rnini

² Muallif tomonidan tadqiqot doirasida ishlab chiqilgan

aniqlashtirishdan iborat. Nazariy modelning umumiy ko'rinishi barcha hududlarda ta'sir kuchi bir xil bo'lishini anglatmaydi. Malakali mehnat resurslari, ishonchli infratuzilma va rivojlangan bozor aloqalari mavjud hududda kapital iqtisodiy natijaga nisbatan tezroq aylanishi mumkin. Resurs, institut yoki mehnat bozori cheklovlari mavjud hududda esa ayni miqdordagi investitsiyaning natijasi sustroq bo'lishi ehtimol.

Mazkur farqlanishni nazariy tushuntirish uchun hududning investitsiyani o'zlashtirish salohiyati — HIOS tushunchasi ajratiladi. HIOS hududga qancha kapital kelganini emas, kelgan kapitalning iqtisodiy va ijtimoiy natijaga aylanish sharoitlarini tavsiflaydi. HIOSning birinchi elementi inson kapitali bo'lib, ishchi kuchining ta'limi, malakasi va sog'lig'i investitsiya loyihalarining mehnatga talabini mahalliy bandlikka aylantirish imkoniyatiga ta'sir qiladi.

Ikkinchi element infratuzilma bo'lib, transport, energiya va raqamli aloqa tizimlari investitsiya loyihasining ishlab chiqarish resurslari, bozor va hamkorlar bilan bog'lanishini belgilaydi. Uchinchi element mehnat bozoridir: investitsiyadan kelib chiqadigan mehnat talabi ishchi kuchining malakasi va harakatchanligi mavjud bo'lgandagina mahalliy bandlikka samarali aylanishi mumkin.

To'rtinchi element tarmoq tuzilishidir. Hududdagi kooperatsiya va diversifikatsiya darajasi yangi investitsiyaning mahalliy qiymat zanjirlariga ulanish imkoniyatini belgilaydi. Beshinchi element institutsional imkoniyatlar bo'lib, tartibga solish sifati, huquqiy himoya va davlat xizmatlari loyihami amalga oshirish hamda uning barqaror faoliyat yuritishi uchun zarur sharoit yaratadi. Oltinchi element iqtisodiy bog'langanlik bo'lib, u investitsiya ta'sirining hudud ichida va hududlararo aloqalar orqali qay darajada tarqalishini tavsiflaydi.

HIOSni alohida yig'ma indeks sifatida mexanik shakllantirish mazkur maqolaning vazifasi emas. Nazariy konstruksiyaning asosiy vazifasi investitsiya ta'sirini uzatuvchi vositachi jarayonlar bilan ushbu ta'sir kuchini shartlovchi hududiy omillarni ajratishdir. Birinchi guruh "ta'sir qaysi yo'l orqali yetib boradi?" degan savolga, ikkinchi guruh esa "shu yo'l qaysi sharoitda kuchli yoki sust ishlaydi?" degan savolga javob beradi.

Nazariy yondashuvlarning integratsiyasi maqolaning uchinchi asosiy natijasini beradi. Solow [4] kapital salohiyatini, Keynes [3] talab va bandlikni, Romer [5] va Lucas [6] bilim hamda inson kapitalini, Lewis [7] tarkibiy siljishni, Ravallion va Chen [10] daromad taqsimotini, Loayza va Raddatz [11] tarmoq tarkibini, Barca va hammualliflar [13] esa hududiy shartlanganlikni tushuntirishda kuchli. Mualliflik yondashuvi ushbu alohida izohlarni investitsiyadan kambag'allik natijasigacha bo'lgan yagona funksional zanjirga joylashtiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan nazariy tahlil birinchi navbatda mintaqaviy investitsion rivojlanishni faqat jalb qilingan kapital miqdori bilan tavsiflash yetarli emasligini ko'rsatadi. Investitsiyaning moliyalashtirish manbasi, tarmoq yo'nalishi, texnologik va sifat xususiyatlari hamda hududiy taqsimoti uning iqtisodiy ta'sirining mazmunini o'zgartiradi. Shuning uchun investitsiya siyosatini baholashda "qancha kapital jalb qilindi?" savoli bilan bir qatorda "qanday kapital, qaysi tarmoqqa va qanday hududiy sharoitda yo'naltirildi?" savollari ham hisobga olinishi zarur.

Ikkinchi ilmiy xulosa investitsiya bilan kambag'allik o'rtasidagi munosabatning ko'p bosqichli xarakterga ega ekanidir. Investitsiya kapital salohiyati, iqtisodiy faollik, mehnatga talab, bandlik va mehnat unumdorligi hamda aholi daromadlari orqali kambag'allik natijasiga uzatilishi mumkin. Ushbu zanjir qat'iy sababiy natijani oldindan belgilamaydi; aksincha, keyingi empirik tekshiruv uchun iqtisodiy mantiq va identifikatsiya yo'nalishini beradi.

Uchinchi xulosa investitsiyaning iqtisodiy natijadorligi bilan kambag'allikni qisqartirish samarasi bir xil kategoriya emasligidir. Ishlab chiqarish yoki bandlikdagi ijobiy natija real daromadga va kambag'al qatlamlar farovonligiga yetarli uzatilmasa, yakuniy ijtimoiy samara cheklangan bo'lishi mumkin. Shu sabab iqtisodiy natijani taqsimot va ijtimoiy uzatish bilan birga talqin qilish zarur.

To'rtinchi xulosa vositachi iqtisodiy jarayonlar bilan ta'sirni shartlovchi hududiy omillarni funksional ajratish zarurligidir. Iqtisodiy faollik, bandlik, unumdorlik va daromad ta'sirining qaysi yo'l orqali kambag'allikka yetib borishini ko'rsatsa, inson kapitali, infratuzilma, mehnat bozori, tarmoq tuzilishi, institutsional imkoniyatlar va iqtisodiy bog'langanlik ushbu yo'lining qaysi sharoitda kuchli yoki sust ishlashini belgilaydi.

Beshinchi xulosa hududiy geterogenlikni tasodifiy statistik farq emas, mintaqaviy iqtisodiyotning ichki xususiyati sifatida talqin qilish bog'liq. Hududning investitsiyani o'zlashtirish salohiyati kapitalni jalb qilish qobiliyatini emas, jalb qilingan kapitalning iqtisodiy va ijtimoiy natijaga aylanishiga xizmat qiluvchi sharoitlar tizimini ifodalaydi. HIOS shu sabab investitsiya ta'sirining hududlar bo'yicha nima sababdan turlicha namoyon bo'lishini tushuntiruvchi nazariy qatlam sifatida xizmat qiladi.

Oltinchi xulosa nazariy maktablarni bir-biriga raqib yondashuvlar sifatida emas, investitsiya–kambag'allik mexanizmining turli bo'g'inlarini yorituvchi manbalar sifatida integratsiyalash imkoniyati mavjudligidir. Mualliflik konsepsiyasi kapital, talab va bandlik, bilim va inson kapitali, tarkibiy siljish, daromad taqsimoti, tarmoq tarkibi hamda hududiy shartlanganlikni yagona funksional tizimda birlashtiradi.

Amaliy jihatdan, birinchidan, mintaqaviy investitsiya dasturlarini monitoring qilishda o'zlashtirilgan kapital miqdori bilan birga iqtisodiy faollik, bandlik, unumdorlik, real daromad va kambag'allik natijalarining ketma-ket dinamikasini kuzatish zarur. Ikkinchidan, boshqaruv diagnostikasi investitsiya ta'siri qaysi bosqichda susayayotganini aniqlashga qaratilishi lozim: muammo kapitalni ishga tushirishda, mahalliy bandlikka o'tishda yoki daromadning kambag'al guruhlarga yetib borishida bo'lishi mumkin. Uchinchidan, barcha hududlarga bir xil investitsiya vositasini qo'llash o'rniga, inson kapitali, infratuzilma, mehnat bozori, tarmoq tuzilishi yoki institutsional imkoniyatlar bo'yicha mavjud cheklovlarga mos tabaqalashtirilgan yondashuv talab etiladi. To'rtinchidan, investitsiya loyihalarini tanlashda faqat kapital hajmi emas, ularning mahalliy qiymat zanjirlariga ulanishi, sifatli bandlik va real daromad yaratish imkoniyatlari ham boshqaruv nuqtayi nazaridan hisobga olinishi maqsadga muvofiq.

Shunday qilib, maqolada shakllantirilgan nazariy konsepsiya investitsiya siyosatining markaziy savolini "qancha investitsiya jalb qilindi?" shaklidan "jalb qilingan investitsiya qaysi iqtisodiy kanallar orqali, qaysi hududiy sharoitlarda va qay darajada kambag'allikni qisqartirish natijasiga aylanadi?" shakliga o'tkazadi. Mazkur natija keyingi metodologik bosqichda investitsiyalarning kambag'allikni qisqartirish samaradorligini baholash uchun konseptual asos vazifasini bajaradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Smith, A. An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. 1776.
2. Ricardo, D. On the Principles of Political Economy and Taxation. 1817.
3. Keynes, J. M. The General Theory of Employment, Interest and Money. 1936. <https://www.marxists.org/reference/subject/economics/keynes/general-theory/>
4. Solow, R. M. A Contribution to the Theory of Economic Growth. The Quarterly Journal of Economics, 1956. – 70(1). – B. 65–94. DOI: 10.2307/1884513.
5. Romer, P. M. Increasing Returns and Long-Run Growth. Journal of Political Economy, 1986. – 94(5). – B. 1002–1037. DOI: 10.1086/261420.
6. Lucas, R. E. Jr. On the Mechanics of Economic Development. Journal of Monetary Economics, 1988. – 22(1). – B. 3–42. DOI: 10.1016/0304-3932(88)90168-7.
7. Lewis, W. A. Economic Development with Unlimited Supplies of Labour. The Manchester School, 1954. – 22(2). – B. 139–191. DOI: 10.1111/j.1467-9957.1954.tb00021.x.
8. Sen, A. Poverty and Famines: An Essay on Entitlement and Deprivation. – Oxford: Clarendon Press, 1981.
9. Alkire, S., Foster, J. Counting and Multidimensional Poverty Measurement. Journal of Public Economics, 2011. – 95(7–8). – B. 476–487. DOI: 10.1016/j.jpubeco.2010.11.006.
10. Ravallion, M., Chen, S. Measuring Pro-Poor Growth. Economics Letters, 2003. – 78(1). – B. 93–99. DOI: 10.1016/S0165-1765(02)00205-7.
11. Loayza, N. V., Raddatz, C. The Composition of Growth Matters for Poverty Alleviation. Journal of Development Economics, 2010. – 93(1). – B. 137–151. DOI: 10.1016/j.jdeveco.2009.03.008.
12. OECD. FDI Qualities Policy Toolkit. – Paris: OECD Publishing, 2022. DOI: 10.1787/7ba74100-en.
13. Barca, F., McCann, P., Rodríguez-Pose, A. The Case for Regional Development Intervention: Place-Based versus Place-Neutral Approaches. Journal of Regional Science, 2012. – 52(1). – B. 134–152. DOI: 10.1111/j.1467-9787.2011.00756.x.

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100